

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО І ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО
МИСТЕЦТВА ТА РЕСТАВРАЦІЇ

САМОСТІЙНА РОБОТА
З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

РИСУНОК,

ЖИВОПИС

Для I - IV курсів спеціальності

023 «Образотворче, декоративне мистецтво, реставрація »

06.020205 «Образотворче мистецтво та реставрація »

освітньо-кваліфікаційного рівня “Бакалавр”

(денна форма навчання)

Автор:

Доцент кафедри Сандюк В.С.

Затверджено на засіданні кафедри

образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації

Протокол № 1 від “01” вересня 2017 р.

Івано-Франківськ

2017

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Пояснювальна записка
3. Структура самостійної роботи
4. Критерії оцінювання успішності студентів
5. Рекомендовані підручники та посібники

Вступ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є «Живопис» як вид образотворчого мистецтва, що розвиває інтелект, формує відчуття гармонії, пластики та кольору.

Живопис – вид образотворчого мистецтва, твори якого виникають з допомогою фарб, що наносяться на будь-яку тверду поверхню. Живопис використовує тон, колір, світлотінь і фактуру, оперує композицією. Він є важливим засобом художнього відображення та тлумачення дійсності, має глибокий соціальний зміст і різноманітні ідеологічні функції. Курс навчання живопису полягає в розвитку здатності зображувати на полотні видимі предмети в природі. Ставлячи завданням навчити студентів правдивому зображенню дійсності, потрібно застосовувати метод навчання живопису на всебічному вивченні натури.

Дисципліна «Рисунок» є профільюючим спеціальним предметом освітньо- професійної підготовки для навчальних закладів України, що готують фахівців за напрямом підготовки 0202 «Мистецтво». Зміст навчання мистецтва рисунка забезпечується освітньо-професійною програмою. Програма намічає шлях, яким має йти вивчення: від найпростіших геометричних тіл як основи всіх існуючих форм через аналіз форм мертвої і живої природи, до найскладнішого - людини. Поступово не тільки ускладнюються навчальні завдання, але підвищуються і вимоги до якості виконання малюнка. Таким чином, здійснюється систематичне накопичення учнями професійних знань і навичок, які включають і технічні прийоми освоєння графічної та живописної грамоти.

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Рисунок» є оволодіння студентами певних специфічних закономірностей дисципліни, за допомогою яких відтворюється навколишнє середовище на умовному просторі картинної площини. Вивчення навчальної дисципліни «Живопис» як вид образотворчого мистецтва, розвиває інтелект, формує відчуття гармонії, пластики та кольору, та їх взаємозв'язку з навколишнім середовищем. Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності: теоретичну підготовку з основ рисунку; • практичну роботу (навчальні завдання, етюди, замальовки, та творчі роботи); • навчально-творчу діяльність в період виконання самостійних робіт;• самостійну роботу студентів, шляхом виконання творчих робіт. Пріоритетним у навчанні рисунку та живопису є творчий підхід педагога, зумовлений художнім методом та методично обґрунтований. Головні вимоги, які висуваються до робіт – це правдиве відображення предметів реальної дійсності. Вони мають бути виконані на високому професійному рівні. Отже, в процесі навчання викладач повинен зосередити увагу студентів на вирішенні завдань програми і сформуванню у них професійний рівень майбутнього фахівця. Після завершення курсу навчання випускник повинен: - володіти знаннями та практичними навичками з предмета “Рисунку” та “Живопису” також творчим методом втілення задуму в художньо-образну структуру композиції; - орієнтуватись в теоретичних і методичних питаннях наочності і навчання, знати і володіти цими важливими засобами, які сприяють засвоєнню навчального матеріалу ;-оволодіти методикою виконання рисунку та живопису ,користуючись наочними засобами в структурі навчального процесу. Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є виконання повного обсягу практичних завдань, вивчення теоретичного матеріалу, здійснення індивідуальної та самостійної роботи студентів.

2.1. Міждисциплінарні зв'язки:

«Рисунок» – це найбільш синтезований предмет з циклу професійної та практичної підготовки, який має прямі зв'язки з предметами «Живопис», «Основи композиції», «Основи пластичної анатомії», «Основи перспектива». При підготовці робочої програми врахований принцип комплексного вивчення студентами спеціальних предметів, який передбачає оволодіння низкою інших спеціальних дисциплін, які забезпечують ефективне викладання предмета:

- «Рисунок»;
- «Композиція»;
- «Основи кольорознавства».

Навчання академічному живопису повинно всебічно сприяти засвоєнню основного арсеналу засобів, живописних прийомів, спираючись на багатолітній досвід поколінь сучасних викладачів академічного живопису, враховуючи наочний приклад митців-класиків світового живопису. Програмні завдання розташовуються в методичній послідовності. Форма контролю перегляд та оцінювання практичних робіт з аналізом помилок. Підсумковий контроль: перегляд усіх робіт наприкінці I та II семестру. Наприкінці кожного семестру також організовується виставка робіт.

2.2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Рисунок»

Метою викладання навчальної дисципліни «Рисунок» є оволодіння засобами відтворення форми, її конструктивних особливостей, практичному освоєнні різних графічних технік.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Рисунок»

- вироблення творчого підходу до створення художнього образу засобами академічного рисунка;

- набуття необхідних практичних навичок для досягнення композиційної цілісності;

- передавати статичний і динамічний стан об'єкта.

студенти повинні:

знати: теорію навчального предмету за напрямками і об'ємом, визначених змістовими модулями навчальної програми;

вміти: відтворювати свої теоретичні знання з навчального предмету в практичній діяльності;

володіти: моторно-сенсорною культурою натурального рисування.

У тому числі знати й вміти:

- методи рисунку “обрубковка” та здійснювати його на практиці;
- методи “наскрізного” рисування і здійснювати його на практиці;
- методи геометричного (зовнішнього) обґрунтування моделі зображення і здійснювати його на практиці;
- методи побудови “парної форми” відносно “головної” (серединної) лінії моделі зображення і здійснювати їх на практиці;
- методи візірування – “метод горизонталей”, “метод вертикалей” і здійснювати їх на практиці;

- теорію закономірностей руху світлотіні по формі, а також тонових градацій, контрастів у рисунку і використовувати їх на практиці;
- теорію побудови зображення на основі законів аксонометричних проєкцій, прямої перспективи і використовувати їх на практиці;

У своїй практичній роботі студент повинен відтворювати наступний алгоритм натурного рисування:

I етап - “схематизація”.

1. Компоновка – організація рівноваги зображальної площини та визначення масштабу моделі зображення.
2. Визначення загальних пропорцій моделі зображення.

II етап - “типізація”

3. Побудова моделі зображення: *а) конструктивної; б) анатомічної; в) перспективної.*
4. Тональне рішення. Передача за допомогою світлотіні: *а) об’єму, фактури моделі зображення; б) умовного простору картинної площини.*

III етап - “індивідуалізація”

2.3. Мета та завдання навчальної дисципліни «Живопис»

Метою викладання навчальної дисципліни «Живопис» є:

- відображення видимої(об'єктивної) реальності;
 - досягнення живописної грамоти. - вільне володіння живописними навиками;
 - освоєння прийомів творчого пошуку в розв'язанні практичних завдань
 - освоєння різних технік виконання, технологій живописних матеріалів.
- розвиток образотворчого мислення, що є необхідним для творчої діяльності в усіх видах образотворчого мистецтва.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Живопис» є :

- надання учням розуміння основних засад живописної грамоти;
- аналітичний підхід до вирішення живописних завдань;
- послідовність отримання живописних знань від найпростішого до складного, від загального до деталей і навпаки від деталей до узагальнення;
- поетапність навчання.

Кожне наступне завдання ґрунтується на досвіді набутому попередньо.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- ЗНАТИ:**
- значення тональних співвідношень;
 - важливість локально-кольорових співвідношень;
 - важливість температурних співвідношень;

- ВМІТИ:**
- виявляти основних тональних, тонально-колірних і температурних співвідношень користуючись обмеженою кількістю кольорів;
 - визначати найголовніший компонент (пляму) живописної композиції;
 - визначати тонально-колірний акцент живописної композиції;
 - гармонійно поєднати всі елементи композиції створивши цілісний композиційний твір;
 - узгодити маси світлого і темного;
 - передати форму та матеріальність всіх елементів натурального матеріалу;
 - методично грамотно вести роботу в різних техніках;
 - виконувати живописні етюди різними матеріалами;
 - бачити форму цілісно.

3. СТРУКТУРА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назви тем самостійної роботи з Живопису\фах.живопису 1 -4 курсів	Кількість годин	Кількість балів
1	Виконання короткотривалих етюдів в акварелі	4	5
2	Виконання натюрморту з простих за формою предметів побуту	4	5
3	Складний натюрморт з елементів домашнього вжитку	4	5
4	Живопис драперій	4	5
5	Виконання натюрморту з передачею фактури предметів	8	5
6	Складний натюрморт з елементів домашнього вжитку	8	5
7	Натюрморт зі зближених по кольору предметів	8	5
8	Натюрморт з контрастних по кольору предметів	8	5
9	Виконання натюрморту з скляними предметами	10	5
10	Стилізація аудиторного натюрморту	12	5
11	Тематичний натюрморт	14	5
12	Простий натюрморт з гіпсовим елементом	12	5
13	Натюрморт з простими і одним складним скляним предметом	12	5
14	Копія натюрморту з черепом	10	5
15	Живопис деталей голови (ніс) у натюрморті	8	5

16	Живопис деталей голови (око) у натюрморті	8	5
17	Живопис деталей голови (губи) у натюрморті	8	5
18	Живопис деталей голови (вуха) у натюрморті	8	5
19	Складний натюрморт з частинами обличчя	12	5
20	Тематичний натюрморт в українському народному стилі	12	5
21	Тематичний натюрморт в східному стилі	12	5
22	Творчий тематичний натюрморт	16	5
23	Виконання автопортрету	12	5
24	Виконання стилізованого портрету	10	5
25	Виконати серію начерків верхніх кінцівок в різних ракурсах аквареллю	8	5
26	Виконати серію начерків нижніх кінцівок в різних ракурсах аквареллю	8	5
27	Виконати начерків фігур людей в різних ракурсах	8	5
28	Виконати живопис фігури в повний зріст	18	5
	Всього	278	140

№ з/п	Назви тем самостійної роботи з Рисунок\фах.рисунок 1 -4 курсів	Кількість годин	Кількість балів
1	Тональна розтяжка. Начерки простих паралелепіпедів та кубічних форм побуту в різних перспективних положеннях	8	5
2	Начерки простих тіл обертання у побуті. Робота над світлотіньовою передачею об'єму.	10	5
3	Конструктивні начерки різних предметів домашнього вжитку.	12	5
4	Закони світлотіні. Постановка з декількох простих предметів комбінованої форми при штучному освітленні	10	5
5	Закони світлотіні. Постановка з декількох простих предметів комбінованої форми при природньому освітленні	12	5
6	Закони світлотіні. Постановка з декількох простих предметів комбінованої форми при природньому освітленні	10	5
7	Постановка з декількох простих предметів комбінованої форми набагато нижче лінії горизонту при штучному освітленні.	12	5
8	Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми нижче лінії горизонту при штучному освітленні.	10	5
9	Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.	10	5
10	Натюрморт з гіпсовим орнаментом на задньому плані та двома предметами	12	5
11	Рисунок доричної капітелі (конструктивне рішення)	10	5
12	Зарисовки черепа у різних позиціях	12	5

13	Рисунок екорше голови (модель Гудона)	10	5
14	Замальовки частин обличчя людини (око, ніс ,губи , вухо)	12	5
15	Рисунок античної голови (Антиной)	12	5
16	Начерки та замальовки голови людини з натури	10	5
17	Начерки та замальовки тварин та птиці	10	5
18	Начерки та замальовки фігури людини в статичній позі	12	5
20	Начерки жіночої голови (статична поза)	10	5
21	Начерки чоловічої голови(статична поза)	10	5
22	Рисунок голови людини з плечовим поясом	10	5
23	Рисунок екорше торсу людини (модель Гудона)	10	5
24	Портретні начерки та замальовки	12	5
25	Начерки та замальовки рук та ніг людини	10	5
26	Начерки та замальовки оголеної пів фігури людини	12	5
27	Начерки та замальовки оголеної чоловічої фігури	10	5
28	Начерки та замальовки оголеної жіночої фігури	10	5
29	Начерки та замальовки чоловічої фігури в одязі	10	5
30	Начерки та замальовки жіночої фігури в одязі	15	5
31	Начерки та замальовки двох фігурної композиції	20	5
32	Начерки та замальовки тематичної композиції	20	5
		387	160

4.Оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни «Рисунок .Живопис»

Поточний контроль знань

Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій студентами є обов'язковим.

Відвідування та активна участь студентів у роботі практичних занять є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на практичних заняттях: наглядний матеріал, взірці робіт, обговорення поставленого завдання, ознайомлення з постановкою та обговорення мети завдання та етапи виконання, а також матеріали техніки виконання даного завдання.

Завдання для поточного контролю

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником для коригування методів і засобів навчання, так і студентами для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є огляд. Поточний контроль може проводитись у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на практичних заняттях, у формі поточного перегляду робіт тощо. Результати поточного контролю враховуються при визначенні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Принципи оцінювання роботи студентів на практичних заняттях

Оцінювання знань студентів на практичних заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань студентів шляхом виставляння балів від «1» до «5». Позначення «0» виставляється студентові за відмову від виконання завдання через невідповідність, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Кожен студент зобов'язаний виконати поставлені завдання у повному обсязі впродовж семестру.

Пропущене заняття або негативну оцінку студент зобов'язаний «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем. При цьому може виставлятися оцінка, а попередня не впливатиме на середній бал студента.

Завдання контролю знань студентів під час проведення практичних занять зводяться до того, щоб:

- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається;
- визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення;
- виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи;
- стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні.

Контроль знань студентів під час проведення практичних занять може відбуватись в наступних **формах**:

- детальний усний аналіз поставлених завдань;
- огляд та контроль протягом роботи;
- індивідуальне розв'язування практичних завдань, проблемних запитань чи завдань;
- кінцевий огляд та обговорення робіт студентів;
- обговорення та огляд самостійних домашніх робіт.

За результатами контролю знань на практичних заняттях **в кінці семестру** виводиться **підсумкова оцінка за практичне заняття** як середнє арифметичне всіх отриманих оцінок за практичні роботи і самостійну роботу.

Після неї окремою графою виводиться **підсумковий бал за практичні заняття**.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену. Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом. Студент вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену), якщо він виконав усі види робіт, передбачені її робочою програмою.

Семестровий екзамен *оцінюються від 1 до 50 балів*. Зміст питань, що виносяться на екзамен, форма та структура завдань та їх оцінювання визначається керівником курсу, затверджується на засіданні кафедри.

Отриманий в результаті здачі екзамену бал додається до виставлених балів за семінарські заняття і складає **підсумковий семестровий бал**

Шкала оцінювання			
університетська		національна	шкала ЄКТС
90 – 100	5	відмінно	A
80 – 89	4	добре	B
70 – 79			C
60 – 69	3	задовільно	D
50 – 59			E
26 – 49	2	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1 – 25			F
		незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	

Знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- «відмінно» - студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- «добре» - студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

- «задовільно» - студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- «незадовільно» - студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

5. Рекомендована література з рисунку

1. Аккизов К. Учимся рисовать. Шаг за шагом – Харьков: Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2010. – 128с., ил. ISBN 978-966-14-0602-4;
2. Барчай Ене Анатомия для художников. 5-е издание – Будапешт «Корвина», 1975. – 320с., ил. ISBN 963 13 5614 0.
3. Белинский П.А. Академический рисунок.Наброски:учебно-методическое пособие. – М.:Москва академия образования Натальи Несмтеровой, 2009. – 160 с.
4. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования головы человека/ Перевод с англ. Е. Зайцевой. – М.: Изд-во Эксмо, 2004. – 120с. ISBN 5-04-005202-2;
5. Лушников Б.В. Рисунок.Портрет:Учеб.пособие для студ.высш. учеб. заведений. – М.:Гуманит.изд.центрВЛАДОС,2004 – 144с.:ил. ISBN 5-691-01224-X;
6. Чиварди Д. Практическая энциклопедия художника. Лицо и голова человека. Анатомия, морфология, мимика. Пособие для художников/Пер. Г. Семеновой. – М.: изд-во Эксмо, 2005. – 240 с., ил. – (Классическая библиотека художника). ISBN 5-699-04949-5.

Рекомендована література з живопису :

1. Югансон Б.В. О живописи. – М: Искусство, 1960
2. Максимов К.М. Живопись головы. Школа изобразительного искусства. Вып.Ш. – М.: Издательство Академии художеств СССР, 1961.
3. Чистяков П.П. Письма, записные книжки, воспоминания. – М.: Искусство, 1953.
4. Еннике Ф. Руководство к живописи. – Санкт-Петербург,1892.
5. Иоханнес Игтен. Искусство цвета. – М., 2001
6. Волков Н.Н. Цвет в живописи. – М.: Искусство, 1985г. Алексеев С.С. О колорите. – М.: Изобразительное искусство,1974. – 173 с
- 7.Барщ А.О. Наброски и зарисовки: Учеб.-метод. пособие для художеств. училищ. – М.: Искусство, 1970. – 166 с.